

HLA SA TEL

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉ
ČÁSTI
PRAHA 15

ČÍSLO
2019
ROČNÍK 25
NEPRODEJNÉ

3

WWW.PRAHA15.CZ

**ŽIJÍ MEZI NÁMI
ING. ARCH. VLADIMÍR
LAVRÍK**
Rozhovor

**FILMOVÉ ATELIÉRY
HOST - VŮNĚ CHLEBA,
VŮNĚ LÍČIDEL**
Historie

MASOPUST
ZVYKY A TRADICE
V PRAZE 15

FILMOVÉ ATELIÉRY HOST – VŮNĚ CHLEBA, VŮNĚ LÍČIDEL 14. ČÁST

Mlýn a pekárny, které byly přestavěny na filmová studia. Velkolepé plány střídaly dluhy, výdělků půjčky, ideály hořkly ve stávkách. Ateliér chudý jak hostivařská myš. Do hry vstupuje zlínský továrník Jan Antonín Baťa. Nacisté a spojenectví s Barrandovem.

Dnes otevřeme malý okruh našeho seriálu po historických hostivařských restauracích, který nás zavede do filmových ateliérů a kin. Zastavíme se jednak v místní restauraci Host a blíže se také podíváme do nedalekého Bio Svět alias Bio Sokol, které fungovalo jako první hostivařské kino, navíc obohacené o restaurační provoz. To budou témata dalších dvou dílů, na úvod si dnes odskočíme k historii samotných ateliérů.

Hostivařské mlýny

Společnost Hostivařské mlýny a pekárny byla velkolepým plánem místního velkostatkáře Karla Krečmera. Jen přišel ve špatnou dobu. Firma vznikla v roce 1920, architektonickou podobu jí vtiskl vynikající architekt Bohumil Hübschmann, plánovaný výkon počítal kupříkladu s výrobou úctyhodných čtyřiceti tisíc pecnů chleba denně. Do jeho historie se ale podíváme jindy, dnes se spokojíme s informací, že v roce 1926 pekárny s mlýnem zkrachovaly a o tři roky později akcionáři rozhodli o prodeji celého

komplexu včetně strojního zařízení. Zároveň došlo k převedení značky Host na zcela jiný obor podnikání – stala se z ní filmová studia.

„Vůně juty, zápach prachu a líčidel. Tedy atmosféra, jakou jsme zvyklí dýchat v zákulisí. Kolem vysoké stěny praktikáblů a kulis, nad nimiž se dere světlo ke stropu, posetému traversami a řetězy. Nyní mezi dvěma kulisami vejdemo do dveřního výřezu a... stojíme v české hospodě. Nabitě do posledního místečka. Hoch vedle děvčete, vše v kroji a vše ve víru tance. Vzádu na kruchtici vidíme muzikanty s dechovými nástroji, nahoře na hospodské pavlači další zvědavce, také v kroji. Teprve když se pečlivěji rozhlédneme, všimneme si kameramana, režiséra, jejich asistentů. Režisér Frič v šedavé košili a šedých kalhotách, obut ve své nerozlučné vepřovicové mokasíny, kameraman Roth v bílé košili s krátkými rukávy stojí za svou kamerou, pořádným kusem, který stěží přenáší silný pomocník. Jsme v ateliérech FAB v Hostivaři, kde se točí filmová adaptace Hálkovy povídky Muzikantská Liduška.“ (Jan Ren, Národní listy, 31. března 1940)

Monopol na výrobu českých filmů

Ve dvacátých letech držely takřka monopol na výrobu českých filmů barrandovské AB

Čerstvě dostavěná pekárna a mlýn Host velkostatkáře Karla Krečmera. Osudem firmy se však stalo stříbrné plátno a vůně líčidel

Jedním z prvních dokončených filmů v Hostivaři byla Cákorka (1935) s Ljubou Hermanovou

ateliéry Miloše Havla. Existovala tu sice drobná konkurence, ta se ale Havlově firmě nemohla postavit. V první polovině třicátých let se karty měly promíchat.

Po likvidaci mlýnů a splacení pohledávek „přebyly“ takřka dva miliony korun, pročež akcionáři rozhodli o jejich investování do nové firmy. Díky tomu došlo 20. září 1932 k ustavující valné hromadě a nedaleko hostivařského nádraží vznikla – opět pod názvem Host – akciová společnost na výrobu filmů. Bývalé mlynářské a pekárenské prostory se pod dohledem

Když se ještě místo filmů pekly bochníky chleba (Národní listy, 1921)

architekta Karla Berana adaptovaly a dokončeny byly v říjnu 1934.

„Je to mnohem skromnější než na Barrandově, je to jednoduché, ale celkem docela přiměřené stavu české filmové výroby, a jak se zdá postačující,“ psaly Lidové noviny v listopadu 1934. Tři ateliéry, synchronizační studio, bazén, šedesát šaten, dvanáct dalších místností pro pracovníky, vše na 20 000 metrech čtverečních. Součástí areálu byla též nová budova s restaurací a hotelem, která nás bude zajímat v příštím čísle Hlasatele. Nové dítě se ale rodilo ztěžka, konkurence Barrandova málem skončila dříve, než vůbec začala.

Situace se totiž opakovala takřka stejně jako u mlýnů. Velké investice do rekonstrukce areálu, přístavby nových budov, drahé stroje i špatné hospodaření rozjezd velmi komplikovaly, už se zdálo, že celý nápad neslavně skončí u soudu. Vše se vleкло, oznámené natáčení filmů Kdo nám rozumí? (později pod titulem Hudba srdcí natočil Barrandov), Toselliho serenáda (s Jožkou Koldovskou) nebo Tři dny smůly (s Ljubou Hermanovou a Fandou Mrázekem) se pravděpodobně ani nerozjelo. Nakonec přece jen první snímky začaly vznikat. Nejstarším zde dokončeným projektem byla reklama pro Baťovy závody s názvem Slon zachránce (1934), ovšem skutečným filmovým debutem, který se v Hostivaři zrodil, byla komedie Polibek ve sněhu. V hlavní roli vystoupila populární herečka Jožka Koldovská.

„Polibek ve sněhu, první český film společnosti Praha-Paříž, měl ve středu dne 13. března

svou slavnostní premiéru v bio Fénix. Jím také vlastně debutoval druhý náš filmový ateliér Host; konstatuji, že se uvedl po všech technických stránkách dobře; zvuk velmi uspokojil, kopie byla dokonalá,“ psal pozitivní kritiku list Pás 16. března 1935: „Režii měl dlouho opomíjený W. T. Binovec, který po svém krásném společenském filmu Žena, která ví, co chce... dokázal, že má jemný smysl pro stavbu humorných situací a veseloherní spád. Scenário napsala a režii napomáhala Gil Sedláčková. Milostné dialogy nemají literární švih, ale tento nepatrný kaz, vycítěný gourmandem, se v takovém úspěchu ztrácí... Velice dobrý film, který s dobrým svědomím mohu doporučit všem vlastníkům kin, neboť znamená hojnou návštěvu. Předvádění bylo doprovázeno častými potlesky při otevřené scéně...“

Před krachem ateliéry zachránil obuvnický magnát Baťa (Národní listy, 1939)

Bohužel slova nepodepsaného recenzenta nemůžeme posoudit, kopie filmu se pravděpodobně nedochovala. Host tedy konečně úspěšně vstoupil do české kinematografie. Rozjely se další projekty, ale při natáčení filmu Osudná chvíle (režie Václav Kubásek, Josef Kokešl, 1935) došla technickému personálu trpělivost a po čtyřech týdnech slibování platů začal stávkovat.

Přesto nové snímky vznikaly: Klub tří (1935), Cáčorka (1935), Pozdní láska (1935), Koho jsem včera líbal (1935), Ztratila se Bílá paní (1937), Švanda dudák (1937), Ze všech jediná (1937)

Polibek ve sněhu je vůbec první natočený hostivařský film (1935). Jeho kopie se bohužel nedochovala

Režisér Otakar Vávra a kameraman Jan Roth při práci na dramatu *Kouzelný dům* (1939)

nebo Kříž u potoka (1937). Producent Rudolf Vančura poskytl Páso rozhovor během příprav *Pozdní lásky* a pochválil i ateliér: „Rozmnožily svůj světelný park o třicet lamp kvůli mému filmu, vycházejí mi ve všem vstříc a s pomocným dělnictvem jsem naprosto spokojen; mohu tyto ateliéry každému producentu odpovědně doporučit.“ (9. března 1935)

Hostivařské pekárny se rozhodly péci filmy a ne chleba

Zdálo se, že konečně vše klapě. „*Host* dlouho zápasil, aby se dostal z vody, dlouho se napolykal andělíčků a nebudeme si tajit, že mu AB dávala, kde mohla, pasáka. To se rozumí: Konkurence není milá nikomu a obchodníci velmi snadně pochopí, že se náhorní planina barrandovská nenadchla, když se hostivařské pekárny rozhodly péci filmy a ne chleba,“ psal scenárista Otakar Hanuš v *Páso* 23. března 1935 a dodával ke konkurenčnímu boji mezi novou firmou a Havlovým Barrandovem: „*AB jsou jedináček dokonale vybavený, s ničím v provozu nezápasící. Host je jeho chudý příbuzný, s nímž se na filmové svatbě počítá, ale počkejme, jak se vybarví! AB dostaly do vínku předsedu, jehož heslo je známé: „Co se nám, milionářům, může stát?“ Host je však chudý jak hostivařská myš. A přece je Host v ČSR oprávněn a bude rentabilní podle mého přesvědčení.*“

Hanušův optimismus vzal brzy za své. Ateliér přežíval od výplaty k výplatě, k nelibosti konkurence získal dokonce tučné státní dotace. V roce 1937 se práce opět a poněkolkáté zastavily. Od potupných exekucí nakonec podnik zachránil skutečně milionář, ovšem pochopitelně ne Miloš Havel. Stal se jím zlínský obuvnický magnát Jan Antonín Baťa, který

Věra
Ferbasová
v hostivař-
ských
atelierech

chtěl ve stejné době proniknout i do filmařského průmyslu, a proto si Host dlouhodobě pronajal. Pro Baťu měl mít formu přechodné stanice, než si vystaví vlastní studia v Krči. Ateliéry se pod jeho vedením označovaly zavedenou zlínskou zkratkou FAB (Filmové ateliéry Baťa). Pronajal si je od 1. ledna 1939, jenomže brzy začala válka, jež zkomplikovala leccos, včetně Baťových plánů.

Ačkoliv provoz za války čile pokračoval dál, nacisté chtěli mít všechny české filmařské závody pod svým dohledem, což se také stalo – Host do své správy převzali pod záminkou židovských podílů ve firmě. V roce 1943 ateliéry Host navíc zakoupila nacisty řízená firma Prag-Film, která už držela v rukou i Barrandov, obě konkurence se spojily – a už nerozpojily. Ateliéry Host (jako samostatná firma) přestaly po pouhých deseti letech existovat a byly vymazány z obchodního rejstříku. Přesto se zapsaly do dějin československé kinematografie a ve spojení s Barrandovem v tom pokračovaly i nadále.

Nejslavnější film *Babička*

Nejslavnější film „*první éry*“ hostivařských ateliérů, který se za války snímal zde (a souběžně

Prvorepubliková legenda
Věra Ferbasová v ateliérech
(1941)

i na Barrandově), byla *Babička* podle Boženy Němcové s Terezií Brzkovou v hlavní roli (1940). Vznikaly zde i snímky prvotřídních režisérů Otakara Vávry, Martina Friče nebo Vladimíra Slavínského, jako *Kouzelný dům* (1939), *Žabec* (1939), *Poznej svého muže* (1940), zmiňovaná *Muzikantská Liduška* (1940), *Advokát chudých* (1941), *Turbína* (1941), *Přijdu hned* (1942) nebo *Ryba na suchu* (1942). Ateliéry už tehdy prošla drtivá většina našich prvorepublikových hvězd, jako Adina Mandlová, Lída Baarová, Vlasta Burian, Jaroslav Vojta, Jindřich Plachta, František Smolík, Otomar Korbelář, Věra Ferbasová, Zdeněk Štěpánek, Ladislav Pešek, Jaroslav Marvan, Jan Pivec, Svatopluk Beneš, Theodor Pištěk, Jiřina Štěpničková, Růžena Nasková a mnoho dalších.

O dalších osudech ateliérů a o založení místní restaurace se ovšem dočtete zase v příštím díle našeho seriálu.

● Lukáš Berný, z knihy *Toulky Prahou 15*